



**LUNDS**  
UNIVERSITET

Promotionstal

1

2015-05-29

Rektor

Torbjörn von Schantz

### **Rektors tal vid doktorspromotionen, Domkyrkan 29 maj 2015**

Vördade jubeldoktorer, ärade hedersdoktorer, högt värderade doktorer efter avlagda prov.

Doktorspromotionen är den främsta av de akademiska högtiderna. I dag promoveras 18 hedersdoktorer och 208 doktorer efter avlagda prov, därtill kreeras 19 jubeldoktorer.

Kring denna händelse har allt kretsat under månader och år. Förberedelserna för själva högtiden har pågått med accelererande intensitet sedan ett halvår tillbaka. Det är en heder för Lunds universitet att denna ceremoni kan hållas i Lunds domkyrka.

För femtio år sedan, 1965, såg världen ganska annorlunda ut jämfört med i dag. Kina genomförde provsprängningar, Vietnamkriget eskalerade, Winston Churchills död, tjugo år efter att världskriget upphört, markerade slutet på en era.

I Sverige var bensinen billigare än mjölken, 76 respektive 98 öre litern. I april hade Rolling Stones kommit hit och orsakat upplopp i Kungliga tennishallen i Stockholm. Lund hade på den tiden 45 000 invånare.

De stora barnkullarna från 1940-talet påbörjade högre studier och staden växte. Söderut höll det nya bostadsområdet Klostergården på att ta form och i norr projekterades för byggandet av Norra fäladen.

Detta år blev Birgitta Odén professor i historia vid Lunds universitet. Vid sin utnämning var hon både Sveriges första kvinnliga professor i historia och den första kvinnliga professorn någonsin vid detta universitet. Tio år tidigare hade hon tagit sin doktorsexamen.

Denna dag, den 29 maj för ett halvt sekel sedan, hölls promotionen liksom nu i Lunds domkyrka. Till högtiden hade Svenska akademiens ständige sekreterare, filosofie hedersdoktorn Karl Ragnar Gierow skrivit fyra tillbakablickande strofer om den egna studenttiden i Lund.

Rektor var Philip Sandblom. De nyttillkomna Samhällsvetenskapliga och Odontologiska fakulteterna medverkade i ceremonin för första gången och en annan nyhet var att ekonomie doktorsgraden utdelades, vilket inte tidigare hade skett. Den gången promoverades 33 doktorer efter avlagda prov. I dag har vi glädjen att hedra dem som jubeldoktorer.

Jag vänder mig nu till hedersdoktorerna. Ni är utsedda av era respektive fakulteter. Var och en av er har gjort bestående insatser för akademisk forskning och undervisning. Det är en heder för Lunds universitet att vid denna ceremoni få visa sin uppskattning av det ni har gjort genom att kreera var och en av er till doctor honoris causa.

Första gången en promotion hölls i Lund var 1670. Sedan dess är det tiotusentals doktorer efter avlagda prov som har följt i leden. Ni som står i tur har tillryggalagt minst fyra år av intensivt arbete. Tillsammans har ni investerat mer än en och en halv miljon timmar i forskning. Var och en har flyttat fram positionerna inom sitt ämne en aning.

För vissa av er innebär doktorsdisputation och promotion inträdesbiljetten till en fortsatt gärning vid universitetet, för andra språngbrädan mot arbete i privat eller offentlig sektor. Om en stund kommer ni att ledas över parnassen av er promotor och ta emot de akademiska insignerna som tecken på nyvunnen akademisk värdighet.

Det är en stor dag för var och en av er, för era familjer och – framför allt – för Lunds universitet.

Här i Lund har vi ett fullskaligt universitet med samtliga fakulteter representerade. Det latinska ordet universitas betyder ”samling”. Den fullständiga benämningen universitas magistrorum et scholarium utläses ”samling av mästare och lärjungar”, en medeltida benämning på latin, som än idag identifierar de två huvudaktörerna i vår verksamhet: de akademiska lärarna och studenterna.

Men ordet universitas kan också betyda ”helhet”. Och ett fullskaligt universitet som vårt utgör i ordets sanna mening en helhet. I en sådan akademisk totalitet finns en enastående potential. Vi är vana att tänka i ämnen, institutioner och fakulteter. Samarbete har förvisso pågått länge mellan närbesläktade ämnen, men i framtiden kommer vi sannolikt att få se fler gränsöverskridande projekt.

Jag tror nämligen att lösningen på de stora framtidsfrågorna ligger i skärningspunkten mellan å ena sidan teknik, medicin, naturvetenskap och, å andra sidan, samhällsvetenskap, religion, humaniora och de konstnärliga ämnena. Det är först när vi kan kombinera hela kunskapskroppen i vårt breda universitet som vi kan förstå, förklara och förbättra vår värld och människors villkor. Och då är alla delar lika viktiga.

I år är det 150 år sedan författaren Falstaff Fakir, Axel Wallengren, föddes. Han växte upp i ett hus på Stora Tomegatan. En annan som under en period bodde i samma hus och som beundrade Fakirens diktning var August Strindberg. När han skrev ett företal till Axel Wallengrens skrifter 1901 gav han en kort men innebördsrik karakteristik av staden Lund och dess invånare.

”Lund, den lilla hemlighetsfulla staden, som man aldrig blir klok på;  
sluten,  
ogenomtränglig;  
vänlig, men icke med öppna armar;  
allvarlig och arbetsam som ett kloster, dit man icke går in godvilligt,  
men ändå lämnar med saknad;  
som man tror sig kunna fly, men dit man kommer igen.”

Jag överlåter åt er alla som är här att avgöra om Strindbergs karakteristik äger giltighet än i dag, när staden med sitt universitet öppnat sig för stora projekt som Max IV och ESS, när strömmen av internationella studenter och forskare har blåst in nytt liv i akademien.

Oavsett vad svaret blir hoppas jag att det stämmer som Strindberg säger, att Lund lämnar man ”med saknad” och trots att ”man tror sig kunna fly” så återvänder man dit igen.

Med dessa Strindbergs ord i minne uttalar jag Lunds universitets lyckönskningar till årets jubeldoktorer, hedersdoktorer och doktorer efter avlagda prov.